

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा
वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय
रणनीति तथा कार्ययोजना
(२०८१/०८२ - २०८५/०८६)

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

मुद्रक: मुद्रण विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौं ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी
निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना
(२०८१/०८२ - २०८५/०८६)

(नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट मिति २०८१/०३/१७ मा स्वीकृत)

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

विषय-सूची

परिच्छेद-१	१
प्रारम्भिक	१
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ प्रगति र चुनौती	१
१.३ रणनीति तथा कार्ययोजनाको आवश्यकता	४
१.४ सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीति	४
१.५ कार्यान्वयन समन्वय संयन्त्र	७
१.६ स्रोतसाधनको व्यवस्था	११
१.७ अनुगमन तथा प्रतिवेदन	१२
१.८ अपेक्षित उपलब्धि	१२
१.९ संशोधन र परिमार्जन	१२
परिच्छेद-२	१३
कार्ययोजना	१३
उद्देश्य नं. १ अनुसन्धान र अभियोजन	१३
उद्देश्य नं. २ सुपरिवेक्षण	१९
उद्देश्य नं. ३ वित्तीय जानकारी विश्लेषण	२६
उद्देश्य नं. ४ आतङ्ककारी कार्य निवारण	३१
उद्देश्य नं. ५ प्रणालीगत सुधार	३७
अनुसूची	५२
सम्बद्ध निकाय तथा क्षेत्रहरू	५२

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि

आर्थिक अपराधको स्वरूप र मात्रामा देखिएको विश्वव्यापी प्रवृत्ति चुनौतीपूर्ण बन्दै गएको छ। यसको नियन्त्रणको लागि विश्व सामूहिक रूपमा अगाडि बढिरहेको छ। आर्थिक अपराध नियन्त्रण गर्ने सन्दर्भमा सबल नीतिगत, कानूनी र संस्थागत संरचना निर्माण हुँदै गएको छ। आर्थिक अपराध नियन्त्रण सुशासन प्रवर्द्धनको अभिन्न अङ्ग बनेको छ। फाइनान्सियल एक्सन टास्क फोर्स (FATE) ले सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी जस्ता गैर कानूनी क्रियाकलाप निवारण गर्ने उद्देश्यका साथ अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड निर्धारण र समयानुकूल परिमार्जन गर्दै गएको छ।

संयुक्त राष्ट्र संघ, विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष, एसियाली विकास बैंक, दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन र बिस्टेक जस्ता अन्तरसरकारी अन्तर्राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय संगठनहरूले यस विषयलाई आ-आफना नीतिगत दस्तावेजमा उच्च महत्त्व का साथ समावेश गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका छन्। यसै सन्दर्भमा एफएटिएफका मापदण्ड सफलतापूर्वक कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले क्षेत्रीयस्तरमा नौ वटा एफएटिएफ शैलीका क्षेत्रीय संस्था स्थापना भई कार्य गरिरहेका छन्। एसिया प्रशान्त क्षेत्रका मुलुकहरूबीच यस विषयमा साझा अवधारणा विकास गर्नुका साथै सो सम्बन्धी कामकारवाही अगाडि बढाउन एसिया प्यासिफिक ग्रुप अन मनि लाउण्डरिङ्ग (APG) ले उल्लेखनीय कार्य गर्दै आइरहेको छ।

१.२ प्रगति र चुनौती

नेपाल आर्थिक अपराध नियन्त्रणमा सधैं सक्रिय रहँदै आएको छ। विगत दुई दशकको अवधिमा यस क्षेत्रमा उल्लेखनीय कानूनी तथा संस्थागत विकास भएको छ। उक्त अवधिमा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण र सो सम्बन्धी आधारभूत कानूनी संरचना निर्माण भएको छ। सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणमा ३० भन्दा बढी निकाय प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न रहेका छन्। साथै, समग्रमा ५० भन्दा बढी सरकारी निकाय र उल्लेख्य सङ्ख्यामा सूचक संस्थाहरूले आ-आफ्नो जिम्मेवारी बहन गरिरहेका छन्। साथै, कानूनी र संस्थागत संरचनालाई थप प्रभावकारी बनाउन समयानुकूल सुधार गर्दै लगिएको छ।

नेपाल सन् २००२ मा एसिया प्यासिफिक ग्रुप अन मनि लाउण्डरिड, सन् २०१५ मा एगमण्ड ग्रुप अफ फाइनान्सियल इन्टेलिजेन्स युनिट्स, सन् २०१७ मा एसेट्स रिक्भरी इन्टरएजेन्सी नेटवर्क- एसिया प्यासिफिक जस्ता आर्थिक अपराध निवारणसँग सम्बन्धित विशिष्टीकृत संस्था तथा संयन्त्रको सदस्य बनेको छ। यी संस्थाहरूमा नेपालले महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिरहेको छ।

नेपालले सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा दुई वटा पञ्चवर्षीय रणनीति तथा कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गरिसकेको छ। यस सिलसिलामा दुई वटा राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन, स्वमूल्याङ्कन र तीन वटा अन्तर्राष्ट्रिय पारस्परिक मूल्याङ्कन समेत सम्पन्न भइसकेका छन्। ती सबै मूल्याङ्कन तथा कार्ययोजनाले कानूनी पर्याप्तता, कार्यान्वयनको सशक्तता र जोखिममा आधारित प्रणालीको स्थापनामा जोड दिएका छन्।

सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी प्रथम पञ्चवर्षीय रणनीति तथा कार्ययोजना (२०६८-२०७३) ले कानूनी संरचना निर्माणमा विशेष जोड दिएको थियो। नेपाल संयुक्त राष्ट्र सङ्घको लागू औषध तथा मनोद्वीपक पदार्थको अवैधानिक ओसारपसार विरुद्धको महासन्धि, १९८८, संयुक्त राष्ट्र सङ्घको आतङ्कवादमा वित्तीय लगानी दमन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, १९९९, संयुक्त राष्ट्र सङ्घको बहुदेशीय सङ्गठित अपराध विरुद्धको महासन्धि २०००, संयुक्त राष्ट्र सङ्घको भ्रष्टाचार विरुद्धको महासन्धि, २००३, दक्षिण एसियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठनको आतङ्कवाद दमन विरुद्धको महासन्धि, १९८७ र सो को आतङ्कवादमा वित्तीय लगानी दमन सम्बन्धी प्रोटोकल, २००४, बिमस्टेकको अन्तर्राष्ट्रिय आतङ्कवाद, बहुराष्ट्रिय संगठित अपराध तथा लागू औषधको गैरकानूनी ओसारपसार सम्बन्धी महासन्धि, २००९ जस्ता महासन्धिहरूको पक्षराष्ट्र भएको छ। साथै, उक्त रणनीतिको अवधिमा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारणसँग सम्बन्धित उल्लेख्य कानून संशोधन भएका थिए। यसैगरी राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन २०७७, दोस्रो पञ्चवर्षीय रणनीति तथा कार्ययोजना (२०७६-२०८१), पूरक कार्ययोजना (२०७७) लगायत तेस्रो पारस्परिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदनका आधारमा वि.सं. २०८० मा भएको बृहत् कानूनी र संस्थागत सुधार एवम् तत्काल सुधारको पहल, २०८० यस प्रणालीको विकासमा कोशेदुङ्गा हुने अपेक्षा गरिएको छ।

कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि समग्र क्षेत्र तत्परताका साथ लागुपर्ने अवस्था देखिएको छ। विषयवस्तुको नयाँपन, व्यापकता र प्राविधिक जटिलताका कारण रणनीतिको सोच अनुसारको प्रगति हासिल गर्न जोखिममा केन्द्रित भई समग्र क्षेत्रको

सक्रियता र साधन स्रोतको व्यवस्थापन महत्त्वपूर्ण देखिएको छ। कानूनको कार्यान्वयनको लागि संस्थागत र जनशक्तिको क्षमता विकासलाई प्राथमिकता दिन आवश्यक भएको छ। यसै सन्दर्भमा नेपालको सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण प्रणालीको तेस्रो अन्तर्राष्ट्रिय पारस्परिक मूल्याङ्कन सन् २०२३ मा सम्पन्न भएको छ। मूल्याङ्कनमा प्राविधिक परिपालना (कानूनी र संस्थागत) र प्रभावकारिता क्षेत्रको छुट्टाछुट्टै अध्ययन गरी परिणाम निर्धारण गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय पद्धति बमोजिम प्राविधिक र प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गरिएको छ। प्राविधिक परिपालनातर्फ ४० वटा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताको Compliant, Largely Compliant, Partially Compliant र Non Compliant गरी ४ स्तरमा र प्रभावकारितातर्फ ११ वटा क्षेत्रको High Level of Effectiveness, Substantial Level of Effectiveness, Moderate Level of Effectiveness र Low Level of Effectiveness गरी ४ स्तरमा रेटिङ प्रदान गरिने व्यवस्था रहेकोमा नेपालको अवस्था देहाय अनुसार रहेको छ:-

पारस्परिक मूल्याङ्कन २०२३: नेपालको अवस्था

प्राविधिक परिपालना (कानूनी/संस्थागत) तर्फ (४० मापदण्ड)		प्रभावकारिता मूल्याङ्कनतर्फ (११ विषय क्षेत्र)	
मापदण्ड स्तर	अवस्था (रेटिङ)	मापदण्ड स्तर	अवस्था (रेटिङ)
Compliant	५	High Level of Effectiveness	०
Largely Compliant	१६	Substantial Level of Effectiveness	०
Partially Compliant	१६	Moderate Level of Effectiveness	४
Non Compliant	३	Low Level of Effectiveness	७

प्राविधिक परिपालनातर्फ Compliant र Largely Compliant तथा प्रभावकारिता मूल्याङ्कनतर्फ High Level of Effectiveness र Substantial Level of Effectiveness स्तरको रेटिङले मात्र पारस्परिक मूल्याङ्कनको नतिजामा खास महत्त्व राखे हुन्छ। यस आधारमा प्राविधिक परिपालनातर्फ गर्नुपर्ने सुधारहरूमा वि.सं. २०८० मा भएको बृहत् कानूनी सुधारले उल्लेख्य रूपमा सम्बोधन गरेको अवस्था छ।

१.३ रणनीति तथा कार्ययोजनाको आवश्यकता

नेपाल सरकार सबै किसिमका आर्थिक अपराध नियन्त्रण गर्न प्रतिबद्ध छ। सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा हालसम्म भएका अध्ययन अनुसन्धान, जोखिम मूल्याङ्कन, स्वमूल्याङ्कन र मूलतः पछिल्लो पारस्परिक मूल्याङ्कनले कानूनी र संस्थागत संरचनामा उल्लेख्य सुधार गर्नुपर्ने, जोखिममा आधारित नियमन, सुपरिवेक्षण, अनुसन्धान, अभियोजन तथा जफत सम्बन्धी व्यवस्था सशक्त बनाउनुपर्ने देखाएको छ।

आर्थिक उपार्जनका हिसाबले बढी जोखिममा रहेका गम्भीर प्रकृतिका अपराध र त्यस्ता अपराधबाट आर्जित सम्पत्ति शुद्धीकरण हुने बैङ्किङ्ग, सहकारी, धितोपत्र, घरजग्गा, बहुमूल्य धातु, क्यासिनो लगायतका क्षेत्रमा निरोधात्मक र नियमनकारी कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक देखिएको छ। कानूनी व्यक्तिको दुरुपयोग गरी वा वास्तविक धनी लुकाउने, एकभन्दा बढी मुलुक प्रयोग गरी गरिने आपराधिक कार्य र सोबाट प्राप्त आर्जनको नियन्त्रण तथा अनुसन्धानमा स्रोतसाधन केन्द्रित गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ।

यसर्थ, विभिन्न अध्ययन, मूल्याङ्कन र अनुभवले औँल्याएका सुझावलाई अवलम्बन गरी मुलुकलाई आर्थिक अपराधमुक्त बनाउन अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिमका सम्बद्ध सबै निकाय तथा निजी क्षेत्रको सक्रिय सहभागितामा गम्भीर प्रकृतिका आर्थिक अपराध नियन्त्रण र जोखिममा केन्द्रित “सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी तेस्रो राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना (२०८१/०८२-२०८५/०८६)” तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ।

१.४ सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीति

समस्या समाधानमा संस्थागत तथा स्वचालित प्रणाली विकास गर्ने, जोखिममा आधारित पद्धति अवलम्बन गर्ने, वित्तीय जानकारी इकाईको विद्युतीय प्रणालीमा सूचक संस्थाको आबद्धता बढाउने र आतङ्ककारी वा आमविनाशकारी हातहतियार निर्माण तथा विस्तारका कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा रणनीतिक कदम चाल्नुपर्ने देखिएको छ। उल्लिखित अवस्था, जोखिममा आधारित प्रणालीको अवलम्बन र समग्र सरकारी एवम् निजी क्षेत्रको सहकार्यलाई दृष्टिगत गरी यस रणनीतिको सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम तय गरिएको छः-

(१) सोच:

अर्थतन्त्र र वित्तीय प्रणालीको संरक्षण तथा स्थायित्वका लागि वित्तीय अपराधको जोखिम न्यूनीकरण।

(२) लक्ष्यः

- (क) उच्च जोखिमयुक्त कसूरमा सम्बद्ध कसूर र सम्पत्ति शुद्धीकरण कसूरको समानान्तर अनुसन्धान र अभियोजन सुनिश्चित गर्ने,
- (ख) आर्थिक अपराधलाई निरुत्साहन गर्न जोखिममा आधारित निरोधात्मक र सुपरिवेक्षण प्रणाली अवलम्बन गर्दै आर्थिक तथा वित्तीय प्रणालीको पारदर्शिता एवम् स्थायित्व कायम गर्ने, र
- (ग) आतङ्कवाद, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशकारी कार्यमा वित्तीय लगानी निरुत्साहन गर्न प्रभावकारी सूचना प्रणाली अवलम्बन गर्ने।

(३) उद्देश्य तथा रणनीति:

यस रणनीति तथा कार्ययोजनाका उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन्। प्रत्येक उद्देश्यको कार्ययोजना परिच्छेद-२ मा विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

उद्देश्य नं. १: गम्भीर र उच्च जोखिमयुक्त आर्थिक अपराधको अनुसन्धान र अभियोजनमा जोखिमकेन्द्रित पद्धति अवलम्बन गर्नु।

रणनीति:

- १.१. सम्बद्ध कसूरको अनुसन्धानसँगै सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरको तत्त्व पहिचान गर्ने तथा अनुसन्धान सम्बन्धी सूचना आदानप्रदान गर्ने कार्यविधिगत व्यवस्था गर्ने।
- १.२. उच्च जोखिमयुक्त सम्बद्ध कसूरको अनुसन्धानसँगै सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान हुने सबल संस्थागत व्यवस्था गर्ने।
- १.३. कसूरजन्य सम्पत्ति रोक्का, नियन्त्रण, जफत र असुल उपर सम्बन्धी मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने।

उद्देश्य नं. २: सुपरिवेक्षणको क्षेत्रमा जोखिममा आधारित प्रणाली अवलम्बन गरी निरोधात्मक उपायहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नु।

रणनीति:

- २.१. सूचक संस्थाको संस्थागत सुशासन र पारदर्शिताका सघन व्यवस्था जोखिमको आधारमा संस्थागत गर्ने गराउने।
- २.२. बैकिङ्ग, विप्रेषण, धितोपत्र, सहकारी, घर जग्गा, क्यासिनो र बहुमूल्य धातु क्षेत्रका प्रणालीगत रूपले महत्त्व राख्ने सूचक संस्थालाई प्राथमिकता दिई जोखिममा आधारित नियमन, सुपरिवेक्षण तथा शीघ्र सुधारात्मक कारवाही प्रणालीको विकास गर्ने।

उद्देश्य नं. ३: वित्तीय जानकारी विश्लेषणको दायरालाई व्यापक बनाउनु।

रणनीति:

- ३.१. शङ्कास्पद कारोबारको प्रतिवेदनको दायरा बढाई सूचना तथा तथ्याङ्कको गुणस्तरीय विश्लेषण गरी सम्बद्ध निकायहरूमा प्रवाह गर्ने।
- ३.२ वित्तीय जानकारी इकाईको विश्लेषण क्षमता जोखिम सापेक्ष अभिवृद्धि गर्ने।

उद्देश्य नं. ४: आतङ्ककारी कार्य, आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी निवारणका लागि सबल कार्यान्वयन संरचना निर्माण गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नु।

रणनीति:

- ४.१. आतङ्ककारी कार्य, आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी रोक्न सूचना प्रवाह, नियमन र सुपरिवेक्षणलाई प्रभावकारी बनाउने।
- ४.२. आतङ्ककारी कार्य, आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान र अभियोजन प्रभावकारी बनाउने।
- ४.३. राष्ट्रिय सुरक्षा प्रणाली तथा सार्वजनिक खरिदमा आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी निवारण गर्न नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्ने।

उद्देश्य नं. ५: सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी पारस्परिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन लगायतका अध्ययनले औल्याएका विषयको सुधारमा समग्र सरकारी प्रयास (Whole of the Government Approach) को अवधारणामा प्रणालीगत सुधार गर्नु।

रणनीति:

- ५.१. कानूनी तथा नीतिगत सुधार गर्ने।
- ५.२. वास्तविक धनीको पहिचान खुल्ने गरी रजिष्टरी स्थापना गर्ने।
- ५.३. जोखिम मूल्याङ्कन नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने।
- ५.४. सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी जटिल र नयाँ प्रवृत्तिका आर्थिक अपराध नियन्त्रणका लागि विशिष्टीकृत क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
- ५.५. निकायगत र क्षेत्रगत कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागू गर्ने।
- ५.६. सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण प्रणालीलाई थप सशक्त बनाउन सार्वजनिक निजी साझेदारीमा सूचक संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, गराउने।

५.७. कार्यसम्पादनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सबल सूचना तथा मूल्याङ्कन पद्धति अवलम्बन गर्ने।

उल्लिखित उद्देश्य र रणनीतिमा आधारित भई कार्ययोजना तय गरिएको र कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न विभिन्न तह अन्तर्गतका क्रियाकलाप, नेतृत्वदायी निकाय, सहयोगी निकाय तथा समयसीमा समेत निर्धारण गरिएको छ। यस सम्बन्धी कार्ययोजना परिच्छेद-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

१.५ कार्यान्वयन समन्वय संयन्त्र

बहुनिकाय संलग्न भई कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने यो प्रणालीमा मौजुदा कानून एवम् यस रणनीति तथा कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहजीकरण गरी नियमित रूपमा समीक्षा, मूल्याङ्कन एवं प्रतिवेदन गर्न राष्ट्रिय, क्षेत्रगत र निकायगतरूपमा समन्वय हुन जरुरी छ। यसर्थ, सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानूनले गठन गरेको निर्देशक समिति र समन्वय समितिका अतिरिक्त रणनीति तथा कार्ययोजना अवधिभरको लागि देहाय बमोजिमका कार्यक्षेत्रगत समन्वय संयन्त्रको व्यवस्था गरिएको छ। उपर्युक्तानुसारका समिति वा संयन्त्रले आ-आफ्नो कार्यविधि आफैं बनाउने, सदस्य-सचिव तोक्ने र आवश्यकता अनुसार सम्बद्ध निकायको पदाधिकारी वा विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछन्।

(१) नियामक समन्वय संयन्त्रको संरचना, काम, कर्तव्य र अधिकार:

(क) संरचना

(१) गभर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक	- संयोजक
(२) संयोजक, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र	- सदस्य
(३) अध्यक्ष, नेपाल धितोपत्र बोर्ड	- सदस्य
(४) अध्यक्ष, नेपाल बीमा प्राधिकरण	- सदस्य
(५) सहसचिव, अर्थ मन्त्रालय	- सदस्य
(६) रजिष्ट्रार, सहकारी विभाग	- सदस्य
(७) प्रमुख, गैरवित्तीय पेशाकर्मी तथा व्यवसायीसँग सम्बन्धित नियमनकारी निकाय (आवश्यकता अनुसार आमन्त्रित गर्न सकिने)	- सदस्य
(८) प्रमुख, वित्तीय जानकारी इकाई	- सदस्य

नियामक समन्वय संयन्त्रको सचिवालय नेपाल राष्ट्र बैंकमा रहनेछ।

(ख) काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) जोखिमका आधारमा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी नियामकीय दृष्टिकोण निर्धारण गर्ने,
- (२) निरोधात्मक तथा नियामक क्षेत्रले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने राष्ट्रिय नीति, रणनीति तथा कानूनको कार्यान्वयनको समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (३) वित्तीय जानकारी इकाईको साधन, स्रोत, जनशक्ति व्यवस्था र कार्यात्मक स्वायत्तता सुनिश्चित गर्ने,
- (४) नियमनकारी निकायको कार्यक्षमता अभिवृद्धि गर्ने र कार्यान्वयन तहको समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउने,
- (५) अन्तरनिकाय नियमन एवम् सुपरिवेक्षणका विषयमा आवश्यकता अनुसार मार्गदर्शन जारी गर्ने, र
- (६) संयन्त्रको क्षेत्राधिकार रहेको विषयको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी वार्षिक प्रतिवेदन निर्देशक समितिमा पेस गर्ने।

नियामक समन्वय संयन्त्रले नियमनकारी निकायमार्फत गरिने सुपरिवेक्षणले सूचक संस्थामा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण लगायत वित्तीय अपराध नियन्त्रण गर्ने आधारभूत संरचना वा संयन्त्र भए नभएको, यस्ता संरचना वा संयन्त्रबाट प्रभावकारी कार्य सम्पादन भए नभएको, वित्तीय जानकारी इकाईमा रहेको goAML System प्रयोग गरे नगरेको, शङ्कास्पद कारोबार प्रतिवेदनको प्रवृत्ति जोखिम अनुकूल भए नभएको, सूचक संस्थाको कामकारवाही जोखिममा आधारित भए नभएको, तेस्रो पक्षबाट यस प्रणालीको परिपालना परीक्षण भए नभएको, स्रोत साधनको व्यवस्थापन जोखिम सापेक्ष भए नभएको, समग्र काम कारवाही संस्थागत र नियमित भए नभएको र संस्थागत प्रणालीले प्रभावकारी नतिजा (Outcome) दिए नदिएको समीक्षा गर्नेछ।

(२) अनुसन्धान समन्वय संयन्त्रको संरचना, काम, कर्तव्य र अधिकार:

(क) संरचना:

(१) नायब महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	-संयोजक
(२) प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	- सदस्य
(३) प्रमुख, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग	- सदस्य
(४) सहसचिव, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	- सदस्य
(५) महानिर्देशक, कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभाग	- सदस्य
(६) महानिर्देशक, फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
(७) प्रमुख, विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय	- सदस्य
(८) प्रतिनिधि, अन्य अनुसन्धानकारी निकाय (आवश्यकता अनुसार)	-सदस्य

(९) प्रमुख, वित्तीय जानकारी इकाई

- सदस्य

अनुसन्धान समन्वय समितिको सचिवालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा रहनेछ।

(ख) काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) सम्बद्ध कसूर र सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरको जोखिमको आधारमा समानान्तर रूपमा अनुसन्धान तथा अभियोजन गर्न आवश्यक कार्यविधि/मापदण्ड/दिग्दर्शन तयार गरी सो विषयमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र अन्य अनुसन्धानकारी निकायलाई सहयोग एवं समन्वय गर्ने,
- (२) आतङ्ककारी कार्य, आतङ्ककारी कार्य वा आमविनाशका हातहतियारको निर्माण तथा विस्तारमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान तथा अभियोजन व्यवस्थित हुने संयन्त्र तथा मापदण्ड तय गरी लागू गर्न गराउन समन्वय गर्ने,
- (३) वित्तीय अपराधसँग सम्बन्धित सम्पत्ति तथा साधनको रोक्का, नियन्त्रण र जफत मागदावी सम्बन्धी एकीकृत अभिलेख व्यवस्थापन प्रणाली अवलम्बन गर्ने र सोका लागि कार्यविधि तयार गर्न सहयोग गरी त्यसको कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (४) वित्तीय अपराधको अनुसन्धान तथा अभियोजनमा कार्यान्वयन तहको समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउन निकायगत कार्यान्वयन कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने सम्पादित कार्यको समीक्षा गरी सुधारका लागि सुझाव दिने,
- (५) वित्तीय अपराध अनुसन्धान तथा अभियोजन कार्यमा संलग्न जनशक्तिको क्षमता विकासका लागि कार्य गर्ने,
- (६) अनुसन्धान लगायत अन्य सम्बद्ध निकायले नेपाल प्रहरीमा रहेको अभिलेखालयको अपराध सम्बन्धी सूचना आदान-प्रदान गर्न सहज हुने गरी आवश्यक मापदण्ड तयार गर्ने,
- (७) मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ बमोजिमको समन्वय समितिमा अनुसन्धान समन्वय संयन्त्रबाट सम्पादित कार्यको प्रगति विवरण पेस गरी मार्गदर्शन प्राप्त गर्नुका साथै यस रणनीतिको विषयलाई उक्त समितिको नियमित कार्यको रूपमा स्थापित गराउन आवश्यक पहल गर्ने, र
- (८) संयन्त्रको क्षेत्राधिकार रहेको विषयको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी वार्षिक प्रतिवेदन निर्देशक समितिमा पेस गर्ने।

अनुसन्धान समन्वय संयन्त्रले मूलतः जोखिममा आधारित भई ठूला, गम्भीर र अन्तरदेशीय प्रकृतिका सम्बद्ध कसूर र सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरको समानान्तर

अनुसन्धान, अभियोजन र कसूरजन्य सम्पत्तिको व्यवस्थापनको प्रभावकारिता सम्बन्धी विषयमा समीक्षा गर्नेछ।

(३) आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको संरचना, काम, कर्तव्य र अधिकार:

(क) संरचना:

(१) सचिव, गृह मन्त्रालय	- संयोजक
(२) रथी, नेपाली सेना	- सदस्य
(३) प्रहरी महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	- सदस्य
(४) सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल	- सदस्य
(५) मुख्य अनुसन्धान निर्देशक, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	- सदस्य
(६) सहसचिव, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय (सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण हेर्ने)	- सदस्य
(७) सहसचिव, परराष्ट्र मन्त्रालय	- सदस्य
(८) प्रमुख, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग	- सदस्य
(९) प्रमुख, वित्तीय जानकारी इकाई	- सदस्य

आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय गृह मन्त्रालयमा रहनेछ।

(ख) काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) आतङ्कवाद विरुद्ध मुलुकको दृष्टिकोण निर्धारण गरी नियन्त्रणात्मक विधि सुनिश्चित गर्ने, गराउने,
- (२) आतङ्कवाद, आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण, आमविनाशका हातहतियारको निर्माण, विस्तार एवं लगानी निवारण, संयुक्त राष्ट्रसङ्घ सुरक्षा परिषद्को लक्षित वित्तीय कारबाही वा त्यस्तै अन्य सूचीसँग सम्बन्धित विषयको कार्यान्वयनको स्वचालित प्रणालीको व्यवस्था गर्ने, समन्वय र सहजीकरण गर्ने,
- (३) कार्यान्वयन तहको समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक अन्य कार्य गर्ने, गराउने,
- (४) आतङ्कवाद प्रतिरोध सम्बन्धी विषयमा आवश्यकता अनुसार मार्गदर्शन जारी गर्ने र सम्बन्धित निकायको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- (५) संयन्त्रको क्षेत्राधिकार रहेको विषयको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी वार्षिक प्रतिवेदन निर्देशक समितिमा पेस गर्ने।

आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रले आतङ्कवाद, आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण, आमविनाशका हातहतियारको निर्माण, विस्तार एवं लगानी प्रतिरोध सम्बन्धमा सम्बद्ध

निकाय र क्षेत्रलाई आवश्यक पूर्वाधार तथा सक्षम एवं स्वचालित कार्यान्वयनको प्रभावकारिता सम्बन्धी विषयमा समीक्षा गर्नेछ।

(४) कार्यान्वयन समन्वय तथा सहजीकरण समितिको संरचना, काम, कर्तव्य र अधिकार
(क) संरचना:

(१) सहसचिव, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
(सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण हेर्ने)	- संयोजक
(२) उपसचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	- सदस्य
(३) उपसचिव, अर्थ मन्त्रालय	- सदस्य
(४) निर्देशक, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग	- सदस्य
(५) निर्देशक, कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभाग	- सदस्य
(६) उपन्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय
(अनुसन्धान समन्वय संयन्त्रको सचिवालय)	- सदस्य
(७) प्रहरी उपरीक्षक, नेपाल प्रहरी	- सदस्य
(८) उपनिर्देशक, वित्तीय जानकारी इकाई	- सदस्य
(९) उपसचिव (सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण हेर्ने)
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	- सदस्य

(ख) काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) मौजुदा कानून, रणनीति तथा कार्ययोजना कार्यान्वयनको प्रगति विवरण समिक्षासहित समन्वय समितिमा प्रतिवेदन पेस गर्ने,
- (२) नीतिगत तथा व्यावहारिक समस्याका सम्बन्धमा अध्ययन गरी वा गराई सम्बन्धित निकायलाई सुझाव प्रदान गर्ने,
- (३) निकायहरूका बीचमा कार्यान्वयन सम्बन्धी विषयमा आवश्यक समन्वय र सहजीकरण गर्ने, र
- (४) समन्वय समितिले निर्देश गरे अनुसारका अन्य कार्य गर्ने।

१.६ स्रोतसाधनको व्यवस्था

यस रणनीति तथा कार्ययोजनामा उल्लेख भएका क्रियाकलापको कार्यान्वयनमा जिम्मेवार सम्बद्ध निकायले यस रणनीति तथा कार्ययोजनालाई आ-आफ्नो वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमसँग आबद्ध गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।

१.७ अनुगमन तथा प्रतिवेदन

यो रणनीति तथा कार्ययोजनाले निर्धारण गरेका क्रियाकलापको कार्यान्वयनमा भएको प्रगतिका सम्बन्धमा सम्बद्ध सबै निकायबाट अर्धवार्षिक र वार्षिक प्रगति विवरण समन्वय समितिमा पेस हुनेछ। समन्वय समितिले राष्ट्रिय प्रतिवेदन तयार गरी निर्देशक समितिमा पेस गर्नुपर्नेछ।

राष्ट्रिय रूपमा यो रणनीति कार्यान्वयनको नियमित अनुगमनको कार्य प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट हुनेछ। प्रत्येक मन्त्रालयले प्रचलित नीति तथा कानूनको अधीनमा रही आफ्नो क्षेत्रभित्रका निकाय वा संस्थाको नियमित कार्यसमीक्षा तथा अनुगमन गर्नुपर्नेछ।

१.८ अपेक्षित उपलब्धि

यो रणनीति तथा कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट मुलुकमा वित्तीय अपराध न्यूनीकरण भएको हुनेछ भने अनौपचारिक क्षेत्रलाई औपचारिक अर्थतन्त्रको मूलप्रवाहमा ल्याउन सहयोग पुग्नेछ। त्यसैगरी, यसको कार्यान्वयनबाट निजी क्षेत्र तथा विदेशी लगानीकर्ताको व्यावसायिक आत्मविश्वास अभिवृद्धि भएको हुनेछ। मूलतः यो रणनीति तथा कार्ययोजनाको सफल कार्यान्वयनबाट नेपालको वित्तीय क्षेत्रको स्थायित्व र अन्तर्राष्ट्रिय साख अभिवृद्धिमा सघाउ पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

१.९ संशोधन र परिमार्जन

यो रणनीति तथा कार्ययोजना पाँच वर्षभित्र कार्यान्वयन गरिनेछ। नेपाल सरकारले आवश्यकता अनुसार यस रणनीति तथा कार्ययोजनाको संशोधन गर्न सक्नेछ। रणनीति तथा कार्ययोजनाको कार्यान्वयनमा द्विविधा वा बाधा उत्पन्न भएमा वा व्याख्या गर्नुपर्ने भएमा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानूनले गठन गरेको निर्देशक समितिले यस्तो कार्य गर्नेछ।

परिच्छेद-२
कार्ययोजना

उद्देश्य नं. १: गम्भीर र उच्च जोखिमयुक्त आर्थिक अपराधको अनुसन्धान र अभियोजनमा जोखिमकेन्द्रित कार्यपद्धति अवलम्बन गर्नु।
रणनीति १.१. सम्बद्ध कसूरको अनुसन्धानसँगै सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरका तत्त्व पहिचान गर्ने तथा अनुसन्धान सम्बन्धी सूचना आदान-प्रदान गर्ने कार्यविधिगत व्यवस्था गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
१.१.१	सम्बद्ध कसूरको अनुसन्धान प्रतिवेदन र अभियोजनको निर्णयमा सम्पत्ति शुद्धीकरणको कसूर पहिचानको व्यहोरा उल्लेख हुने नीतिगत व्यवस्था मिलाउने।	महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय, अनुसन्धानको क्षेत्राधिकार भएको संवैधानिक निकाय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धानकारी निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र सम्बन्धित संवैधानिक निकाय	२०८१ पुस	अनुसन्धान प्रतिवेदन र अभियोजनको निर्णयमा आवश्यक व्यवस्था भएको हुने।
१.१.२	जोखिममा आधारित AML Handbook for Investigators (वित्तीय उपकरण र कारोबारको प्रयोग समेत) बनाई लागू गर्ने।	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र	महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय, नियमनकारी निकाय, अनुसन्धानकारी	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	AML Handbook for Investigators लागू भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
			निकाय, वित्तीय जानकारी इकाई			
	<p>नोट: त्यस्तो Handbook मा भ्रष्टाचार, राजस्व छली, सीमापार व्यापार, विशेषतः बहुमूल्य धातु तथा त्यस्तै प्रकृतिका अन्य वस्तुको तस्करी, मानव तस्करी वा बेचबिखन, शारीरिक शोषण, लागुऔषध, ठगी (सहकारी सहित), विप्रेषण, भर्चुअल वा विद्युतीय अपराध, वातावरण सम्बन्धी अपराध, पुँजी पलायन, सङ्गठित अपराध, सर्वसाधारणलाई झुक्याउने वा ठगी गर्ने मनसायका स्किम, भित्री कारोबार, धितोपत्रको मूल्यमा अवाञ्छित उतारचढाव, कम्पनीलाई माध्यम बनाई आफूले लगानी नगरी विभिन्न बहानामा कम्पनीमा उल्लेख्य शेयर कायम गर्ने कम्पनीका प्रमुख पदाधिकारी वा शेयरधनी, कानूनी व्यक्तिको आर्थिक, व्यावसायिक वा अन्य तवरबाट दुरुपयोग, वास्तविक धनीको अस्पष्टता, ठूलो वा सहूलियतपूर्ण कर्जाको दुरुपयोग वा अन्य गम्भीर कसूरहरूको अनुसन्धानमा फाइनान्सियल इन्टेलिजेन्सको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिई समावेश गर्ने तथा अनुसन्धानको सिलसिलामा सूचक संस्थामा देखिएका गम्भीर संस्थागत कैफियत वा संस्थागत अपराध सम्बन्धी दायित्व (Corporate Criminal Liability) आदिका बारेमा नियमनकारी निकायलाई जानकारी दिने सम्बन्धी व्यवस्थासमेत समावेश गर्ने।</p>					
१.१.३	मौजुदा दिग्दर्शन/सागर्दर्शनमा परिमार्जन गरी वा आवश्यकता अनुसार छुट्टै AML Handbook for Tax Investigators/Auditors (including Group Tax Audit) बनाई लागू गर्ने।	आन्तरिक राजस्व विभाग, भन्सार विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग	अर्थ मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	AML Handbook for Tax Investigators / Auditors उपयोगमा आएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
१.१.४	सम्बन्धित निकायहरूबीच अनुसन्धानसँग सम्बन्धित सूचना विद्युतीय माध्यमबाट आदान प्रदान गर्न नेपाल प्रहरीमा स्थापित राष्ट्रिय आपराधिक अभिलेखालयलाई कानूनी र नीतिगत रूपमा व्यवस्थित गर्दै सूचनाको पहुँच वृद्धि गर्ने।	गृह मन्त्रालय, नेपाल प्रहरी	महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र	२०८१ पुस	पहुँच वृद्धि भएको हुने।
१.१.५	राष्ट्रिय/क्षेत्रगत/संस्थागत जोखिम मूल्याङ्कन, पारस्परिक मूल्याङ्कनले औल्याएका र कसूरको गम्भीरता बढाउने अवस्था भएका कसूरहरूको सन्दर्भमा सम्बद्ध कसूर र सम्पत्ति शुद्धीकरणको कसूर समानान्तर वा संयुक्त अनुसन्धान, विशेष अनुसन्धान पद्धतिको प्रयोग सम्बन्धी मार्गदर्शन तयार गरी लागू गर्ने गराउने।	महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय, अनुसन्धानको क्षेत्राधिकार भएका संवैधानिक निकाय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धानकारी निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय र सम्बन्धित संवैधानिक निकाय	२०८२ साउन	मार्गदर्शन लागू भएको हुने।

रणनीति १.२. उच्च जोखिमयुक्त सम्बद्ध कसूरको अनुसन्धानसँगै सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान हुने सबल संस्थागत व्यवस्था गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
१.२.१	राष्ट्रिय, क्षेत्रगत वा संस्थागत जोखिम मूल्याङ्कन, पारस्परिक मूल्याङ्कन लगायत कसूरको गाम्भीर्य बढाउने तत्त्व समावेश भएका, कानूनी व्यक्ति वा प्रबन्धलाई प्रयोग गरी कसूर भएका, वास्तविक धनी लुकाइएका वा अन्तरदेशीय अपराध समावेश भएका कसूरको अनुसन्धान गर्दा सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी कसूरको समेत समानान्तर रूपमा अनुसन्धान र अभियोजन भएको यकिन गरी अभिलेखन गर्ने संस्थागत पद्धति अवलम्बन गर्ने, गराउने।	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, अनुसन्धानको क्षेत्राधिकार भएको संवैधानिक निकाय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धानकारी निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र सम्बन्धित संवैधानिक निकाय	नियमित	संस्थागत पद्धति अवलम्बन भएको हुने।

१.२.२	नेपाल प्रहरीले अनुसन्धान गर्ने विषयमध्ये सम्बद्ध कसूर र सोमा निहित सम्पत्ति शुद्धीकरणको कसूरको अनुसन्धान जोखिममा केन्द्रित भई केन्द्रीय समन्वयमा समानान्तर अनुसन्धान हुने व्यवस्था गर्न संगठन संरचना पुनरावलोकन गरी आवश्यकता अनुसार नीतिगत/संस्थागत व्यवस्था गर्ने ।	नेपाल प्रहरी	गृह मन्त्रालय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र	तत्काल	नीतिगत/संस्थागत व्यवस्था भएको हुने ।
१.२.३	सम्बद्ध कसूर र सोमा निहित सम्पत्ति शुद्धीकरणको कसूरको अभियोजन जोखिममा केन्द्रित गरी समानान्तर रूपमा अभियोजन गर्न आवश्यकता अनुसार नीतिगत/संस्थागत व्यवस्था गर्ने ।	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र	प्रधानमन्त्री मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	तत्काल	नीतिगत/संस्थागत व्यवस्था भएको हुने ।

रणनीति १.३. कसूरजन्य सम्पत्ति रोक्का, नियन्त्रण, जफत र असुल उपर सम्बन्धी मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
१.३.१	कसूरजन्य सम्पत्ति तथा साधनको पहिचान, रोक्का वा नियन्त्रण, जफत मागदावी सम्बन्धी एकीकृत मार्गदर्शन तयार गरी लागू गर्ने।	महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय, अनुसन्धानको क्षेत्राधिकार भएको सैधान्तिक निकाय	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धानकारी निकाय, फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र सम्बन्धित सैधान्तिक निकाय	२०८२ साउन	मार्गदर्शन लागू भएको हुने।
१.३.२	कसूरजन्य सम्पत्ति तथा साधन व्यवस्थापन, असुल उपर सम्बन्धी मार्गदर्शन तयार गरी लागू गर्ने।	कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभाग	अनुसन्धानकारी निकाय, फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र	गृह मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२०८१ पुस	कसूरजन्य सम्पत्ति तथा साधन व्यवस्थापन, असुल उपर कार्य व्यवस्थित भएको हुने।
१.३.३	सजाय, जफत र जरिवानाको मुद्दागत विवरण व्यवस्थित गर्न मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने।	फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय	सम्बन्धित निकाय		२०८२ पुस	सजाय, जफत र जरिवानाको मुद्दागत विवरण व्यवस्थित भएको हुने।

१.३.४	मुद्रा तथा धारक विनिमय अधिकारपत्र पहिचान, घोषणा, जाँचबुझ, सूचना प्रवाह, जफत तथा अन्य काम कारबाहीका सम्बन्धमा मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने।	भन्सार विभाग	वित्तीय जानकारी इकाई	अर्थ मन्त्रालय	२०८१ पुस	मार्गदर्शन लागू भएको हुने।
-------	--	--------------	----------------------	----------------	----------	----------------------------

उद्देश्य नं. २ सुपरिवेक्षणको क्षेत्रमा जोखिममा आधारित प्रणाली अवलम्बन गरी निरोधात्मक उपायहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नु।

रणनीति २.१. सूचक संस्थाको संस्थागत सुशासन र पारदर्शिताका सघन व्यवस्था जोखिमको आधारमा संस्थागत गर्ने गराउने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्बन्ध/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
२.१.१	पूँजी, कारोबार र जोखिमको आधारमा वित्तीय क्षेत्रका सूचक संस्थाले वास्तविक धनी पहिचान गर्ने विस्तृत कार्यविधि बनाई लागू गर्न आवश्यक मापदण्ड सहितको निर्देशन जारी गर्ने।	वित्तीय क्षेत्रका नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८१ पुस	निर्देशन जारी भएको हुने।
२.१.२	पूँजी, कारोबार र जोखिमको आधारमा क्रमशः सबै	नियमनकारी निकाय	समन्वय समिति	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा	२०८२ साउन	निर्देशन जारी भएको हुने।

	<p>प्रकारका सूचक संस्थाले ग्राहक पहिचान, कारोबार, अनुगमन र सो सम्बन्धमा ऐन बमोजिम नियमनकारी निकाय एवं वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिने सूचना वा प्रतिवेदन विद्युतीय माध्यमबाट गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन जारी गर्ने।</p>		<p>त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय</p>		
<p>२.१.३</p>	<p>सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐनको उद्देश्य परिपूर्ति हुनेगरी उल्लेख्य स्वामित्व भएका व्यक्ति र व्यवस्थापन तहका पदाधिकारीको Fit and Proper Test लगायत वास्तविक धनी पहिचान र अनुगमनको लागि विस्तृत निर्देशन/मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने।</p>	<p>नियामक नियमनकारी समन्वय संयन्त्र, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय</p>	<p>सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय</p>	<p>२०८१ पुस</p>	<p>निर्देशन/मार्गदर्शन लागू भएको हुने।</p>
<p>२.१.४</p>	<p>बैंक तथा वित्तीय संस्था, बीमा, क्यासिनो, धितोपत्रको कारोबार गर्ने संस्था, घर जग्गाको</p>	<p>नियामक समन्वय संयन्त्र</p>	<p>सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा</p>	<p>२०८२ पुस</p>	<p>मापदण्ड लागू भएको हुने।</p>

	व्यावसायिक कारोबार गर्ने संस्था, बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको वार्षिक परिपालना परीक्षण गराउन आवश्यक मापदण्ड तर्जुमा गरी लागू गर्ने।			परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय		
२.१.५	अन्य सूचक संस्थाको पुँजी कारोबार र जोखिमको आधारमा परिपालना परीक्षण गराउने नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८२ साउन	नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।
२.१.६	सूचक संस्थालाई दर्ता, अनुमतिपत्र दिँदा, इजाजतपत्र नवीकरण गर्दा वा अनुमति प्रदान गर्दा वा कर चुक्ता प्रमाणपत्र दिँदा वित्तीय जानकारी इकाईमा रहेको goAML मा आवद्ध भए नभएको यकिन गर्ने।	दर्ता गर्ने निकाय, नियमनकारी निकाय, आन्तरिक राजस्व विभाग	वित्तीय जानकारी इकाई, सम्बन्धित मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय	२०८२ साउन	goAML मा आवद्ध भएको हुने।

२.१.७	सूचक संस्थाले उच्च पदस्थ व्यक्ति, वास्तविक धनी, सूचीकृत व्यक्ति, Criminal Record, Adverse Information लगायत अन्य विषयको विस्तृत कार्याविधि सम्बन्धी विस्तृत कार्यविधि बनाई लागू गर्न नियमनकारी निकायले निर्देशन जारी गर्ने।	नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८१ पुस	निर्देशन जारी भएको हुने।
२.१.८	नियमनकारी निकायको वेबसाइटमा सूचक संस्थाको सूची एकीकृत रूपमा अद्यावधिक गरी राख्ने।	नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	सहकारी क्षेत्रको हकमा २०८२ साउन, अन्य संस्थागत सूचक संस्थाको हकमा २०८३ साउन र बाँकीको हकमा २०८४ साउन र तत्पश्चात् नियमित रूपमा	सूची अद्यावधिक भएको हुने।

रणनीति २.२. बैकिङ्ग, विप्रेषण, धितोपत्र, सहकारी, घर जग्गा, क्यासिनो र बहुमूल्य धातु क्षेत्रका प्रणालीगत रूपले महत्त्व राख्ने सूचक संस्थालाई प्राथमिकता दिई जोखिममा आधारित नियमन, सुपरिवेक्षण तथा शीघ्र सुधारात्मक कारबाही प्रणालीको विकास गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
२.२.१	क्षेत्रगत जोखिम मूल्याङ्कनको सुझावको आधारमा सूचक संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने।	नियमनकारी निकाय	समन्वय समिति	नियामक समन्वय संयन्त्र	कम्तीमा वार्षिक	मार्गदर्शन जारी र अद्यावधिक भएको हुने।
२.२.२	गैरस्थलगत र नियमित सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त जानकारी र तथ्यका आधारमा देहायका क्षेत्रमा जोखिममा आधारित स्थलगत सुपरिवेक्षण कार्यान्वयन गर्न थप छुट्टै विस्तृत सुपरिवेक्षण प्रणालीको विकास गर्ने।	नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८१ पुस र तत्पश्चात् नियमित	सुपरिवेक्षण प्रणाली अवलम्बन भएको हुने।
२.२.२.१	बैङ्किङ					
२.२.२.२	सहकारी					
२.२.२.३	विप्रेषण					
२.२.२.४	भुक्तानी प्रणाली					
२.२.२.५	धितोपत्र					
२.२.२.६	बीमा					

क्र.सं.	क्रियाकलाप			जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
२.२.२.७	घरजग्गा							
२.२.२.८	क्यासिनो							
२.२.२.९	बहुमूल्य धातु							
२.२.३	सूचक संस्थाको नीति, कार्यविधि, मूल्याङ्कन नीति, कार्यविधि, क्षमता अभिवृद्धि, कार्यप्रणाली, रिपोर्टिङ्ग र प्रभावकारिता जोखिम सापेक्ष भए नभएको यकिन गरी जोखिमका आधारमा तथा सजाय कारबाही अनुपातिक, निरोधात्मक र प्रभावकारी बनाउन शीघ्र सुधारात्मक कारबाही सम्बन्धी सापेक्ष तर्जुमा गरी लागू गर्ने।	जोखिम	नियमनकारी निकाय	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, समन्वय समिति	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	सापेक्ष तर्जुमा गरी लागू भई सो अनुसार कारबाही भएको हुने।	
२.२.४	नगद कारोबार, विदेशी मुद्रा कारोबार, कानूनी व्यक्ति र प्रबन्ध, हुण्डी, क्यासिनो,	मुद्रा	नेपाल राष्ट्र बैंक	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति	२०८३ साउन	मार्गदर्शन जारी भई निरोधात्मक उपायहरूको	

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
	घरजगगा, बहुमूल्य धातु तथा वस्तु, उच्च पदस्थ व्यक्ति, सीमापार कारोबार, व्यापारमा आधारित सम्पत्ति शुद्धीकरण, भर्चुअल सम्पत्ति लगायत आर्थिक कारोबार तथा अपराधका नयाँ प्रवृत्तिका सम्बन्धमा नियमित अध्ययन गरी आवश्यक मार्गदर्शन जारी गर्ने तथा निरोधात्मक उपायहरूको अवलम्बन गर्ने गराउने।			वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय		अवलम्बन भएको हुने।
२.२.५	राष्ट्रिय सन्दर्भमा न्यूनतम अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड भएका FinTech, RegTech, Artificial Intelligence जस्ता विषयको प्रयोगको सम्बन्धमा आवश्यक मापदण्ड बनाई लागू गर्ने।	वित्तीय क्षेत्रका नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८३ साउन	मापदण्ड लागू भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
२.२.६	संस्थागत जोखिम मूल्याङ्कनको वार्षिक रूपमा स्वतन्त्र तेस्रो पक्षबाट समीक्षा गर्न मापदण्ड तोक्ने।	नियमनकारी निकाय	समन्वय समिति	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८१ पुस	मापदण्ड तोकिएको हुने।
२.२.७	नियमनकारी निकाय क्षेत्रका सूचक नतोकिएको नियमनकारी निकाय तोक्ने।	समन्वय समिति	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय		२०८२ साउन	नियमनकारी निकाय तोकिएको हुने।
२.२.८	सुपरिवेक्षण र कारबाहीमा अन्तर्गृह्य असल अभ्यास बमोजिमका कार्यनीति अवलम्बन गर्ने।	नियमनकारी निकाय	वित्तीय जानकारी इकाई	सम्बन्धित नियमनकारी निकायको सञ्चालक वा त्यस्तै प्रकृतिको समिति वा परिषद् र अन्य नियमनकारी निकायको हकमा सम्बन्धित मन्त्रालय	नियमित	कार्यनीति अवलम्बन भएको हुने।
२.२.९	इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र तथा	नेपाल राष्ट्र	नेपाल प्रहरी	प्रधानमन्त्री तथा	२०८१	रोक्का हुने

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
	विदेशी विनिमय कारोबारको पूर्व स्वीकृति लिनुपर्ने सूचक संस्था वा विदेशबाट सहयोग वा कर्जा रकम लिने गैरनाफामूलक संस्था वा कम्पनीले यस्तो स्वीकृति नलिएको वा नवीकरण नगरेको अवस्थामा त्यस्तो संस्थाको कारोबार रहेको खाता स्वतः रोक्ना हुने व्यवस्था गर्ने ।	बैंक, सम्बन्धित नियमनकारी निकाय		मन्त्रिपरिषदको कार्यालय	भाद्र	व्यवस्था भएको हुने ।

उद्देश्य नं. ३ वित्तीय जानकारी विश्लेषणको दायरालाई व्यापक बनाउनु।

रणनीति ३.१. शङ्कास्पद कारोबारको प्रतिवेदनको दायरा बढाई सूचना तथा तथ्याङ्कको गुणस्तरीय विश्लेषण गरी सम्बद्ध निकायहरूमा प्रवाह गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
३.१.१	नियमनकारी निकायले आफ्नो वेबसाइटमा अद्यावधिक गरी राखेको सूचक संस्थाको सूची क्षेत्रगत रूपमा एकीकृत गरी वेबसाइटमा प्रकाशन गर्ने।	वित्तीय जानकारी इकाई	नियमनकारी निकाय	समन्वय समिति	नियमित	वेबसाइटमा सूची प्रकाशन भएको हुने।
३.१.२	जोखिमका क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिई सबै प्रकार र प्रकृतिका सूचक संस्थाले (प्रतिनिधिमूलक समेत) शंकास्पद/सीमा कारोबारको जानकारी दायरामा ल्याउने।	वित्तीय जानकारी इकाई, नियमनकारी निकाय	नियामक समन्वय संयन्त्र	समन्वय समिति	२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	कम्तीमा हरेक क्षेत्रबाट जानकारी प्राप्त भएको हुने।
३.१.३	जोखिम मूल्याङ्कन, पारस्परिक मूल्याङ्कन र वस्तुगत परिस्थितिका आधारमा उच्च जोखिममा देखिएका क्षेत्रका सूचक संस्थालाई अनिवार्य रूपमा	वित्तीय जानकारी इकाई	नियामक समन्वय संयन्त्र	समन्वय समिति	२०८२ पुस	सूचना प्रकाशन भएको हुने।

	EOAML को दायरामा ल्याउन प्राथमिकताका आधारमा अग्रिम सूचना वेबसाइटमा प्रकाशन गरी सोको जानकारी नियमनकारी निकायलाई दिने।								
३.१.४	शङ्कास्पद कारोबारको शीघ्र पहिचान र इकाईमा सम्प्रेषणका लागि जोखिम, अपराधका प्रकार र नयाँ प्रवृत्तिलाई समावेश गरी आवश्यकता अनुसार मार्गदर्शन अद्यावधिक गरी लागू गर्ने।	वित्तीय जानकारी इकाई	अनुसन्धानकारी निकाय, नियामक समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	समन्वय समिति	२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	मार्गदर्शन लागू भएको हुने।			
३.१.५	फाइनान्सियल इन्टेलिजेन्सको प्रयोग, गोपनीयता र पृष्ठपोषण सम्बन्धी दिग्दर्शन तर्जुमा गरी समन्वय समितिमा पेस गर्ने।	वित्तीय जानकारी इकाई	अनुसन्धानकारी निकाय, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, सम्बद्ध सबै निकाय		२०८२ साउन	दिग्दर्शनको मस्यौदा पेस भएको हुने।			
३.१.६	समन्वय समितिबाट पेस भएको फाइनान्सियल इन्टेलिजेन्सको प्रयोग, गोपनीयता र पृष्ठपोषण सम्बन्धी दिग्दर्शन लागू गर्ने।	निर्देशक समिति	वित्तीय जानकारी इकाई, अनुसन्धानकारी निकाय, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, सम्बद्ध सबै निकाय		२०८२ असोज	फाइनान्सियल इन्टेलिजेन्सको प्रयोग, गोपनीयता र पृष्ठपोषण सम्बन्धी दिग्दर्शन लागू भएको हुने।			

रणनीति ३.२ वित्तीय जानकारी इकाईको विश्लेषण क्षमता जोखिम सापेक्ष अभिवृद्धि गर्ने ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
३.२.१	वित्तीय जानकारी इकाईको विश्लेषणात्मक क्षमता आवश्यक थप व्यवस्थापन गर्ने ।	वित्तीय जानकारी इकाई	नेपाल राष्ट्र बैंक, समन्वय समिति	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	मानवीय तथा अन्य साधन, स्रोत थप भएको हुने ।
३.२.२	विश्लेषणको दायरालाई फराकिलो बनाउन अनुसन्धान तथा कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायको पृष्ठपोषणको आधारमा विश्लेषण सम्बन्धी मार्गदर्शन तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।	वित्तीय जानकारी इकाई	अनुसन्धानकारी निकाय, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	समन्वय समिति	२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	विश्लेषण सम्बन्धी मार्गदर्शन लागू भएको हुने ।
३.२.३	रणनीतिक विश्लेषणको विस्तृत खाका अनुसन्धान तथा कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायको पृष्ठपोषणको आधारमा तयार गरी लागू गर्ने ।	वित्तीय जानकारी इकाई	अनुसन्धानकारी निकाय, नियामक समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	समन्वय समिति	२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	विश्लेषणको विस्तृत खाका तयार भएको हुने ।

३.२.४	वित्तीय जानकारी इकाईको कार्यप्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्ने इकाई, राष्ट्रिय इन्टेलिजेन्स सम्बन्धी कार्य गर्ने अनुसन्धान निकायहरूबीच सहकार्य अभिवृद्धि विभाग, राष्ट्रिय गर्ने।	वित्तीय जानकारी सम्बद्ध सबै निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	सहकार्यको लागि छलफल तथा सूचना आदान-प्रदान सुरु भएको हुने।
-------	--	-----------------------------------	--	--------	---

उद्देश्य नं. ४ आतङ्ककारी कार्य, आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी निवारणका लागि सबल कार्यान्वयन संरचना निर्माण गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नु।

रणनीति ४.१. आतङ्ककारी कार्य, आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी रोक्न सूचना प्रवाह, नियमन र सुपरिवेक्षणलाई प्रभावकारी बनाउने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
४.१.१	लक्षित वित्तीय कारवाही (Targeted Financial Sanction) मा पर्ने वा पर्न सक्नेगरी सूचीकृत गरिएका व्यक्ति वा समूह वा सङ्गठनको सूची संयुक्त राष्ट्र सङ्घ सुरक्षा परिषद्को रेजुलुसन नं. १२६७, १५४०, १७१८, २२३१ र सम्बद्ध अन्य निर्णय बमोजिमको सूची संयुक्त राष्ट्र सङ्घको वेबसाइटमा	परराष्ट्र मन्त्रालय	आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय, नेपाल प्रहरी, वित्तीय जानकारी इकाई	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	अद्यावधिक सूची पठाएको हुने।

	प्रकाशित भएको समयले बढीमा ६ घण्टाभित्र न्युयोर्कस्थित नेपालको स्थायी नियोगले परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाउने र सोको कार्यात्मक बोधार्थ गृह मन्त्रालय, नेपाल प्रहरी र वित्तीय जानकारी इकाईमा समेत विद्युतीय माध्यमबाट पठाउने।		परराष्ट्र मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	नियमित	सूची गृह मन्त्रालयमा पेस भएको हुने।
४.१.२	संयुक्त राष्ट्र सङ्घको वेबसाइटमा सूची प्रकाशित भएको समयले बढीमा १२ घण्टाभित्र गृह मन्त्रालयको वेबसाइटमा रोक्का आदेश सहित प्रकाशन गर्न गृह मन्त्रालयमा पेस गर्ने।	आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय,	आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	सूची वेबसाइटमा प्रकाशन भएको हुने।
४.१.३	संयुक्त राष्ट्र सङ्घले सूची प्रकाशित गरेको समयले बढीमा १८ घण्टाभित्र गृह मन्त्रालय र नेपाल प्रहरीको वेबसाइटमा रोक्का आदेश सहित प्रकाशन गर्ने।	गृह मन्त्रालय, नेपाल प्रहरी	आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	सूची वेबसाइटमा प्रकाशन भएको हुने।
४.१.४	संयुक्त राष्ट्र सङ्घ सुरक्षा परिषद् रेजुलुसन नं. १३७३ र सम्बद्ध अन्य निर्णय बमोजिम नेपाल सरकार वा विदेशी मुलुकको अनुरोधमा नेपाल सरकारले लक्षित वित्तीय कारवाहीमा पर्ने वा पर्न	गृह मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय, नेपाल प्रहरी	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	रोक्का आदेश वेबसाइटमा प्रकाशन भएको हुने।

	सक्नेगरी सूचीकृत गरेका व्यक्ति, समूह वा सङ्गठनको सूची नेपाल सरकारबाट निर्णय भएको समयले बढीमा ६ घण्टाभित्र गृह मन्त्रालयको वेबसाइटमा रोक्का आदेश सहित प्रकाशन गर्ने।							
४.१.५	सूचीमा भएको परिवर्तनको जानकारी सम्बन्धित सबै निकायलाई विद्युतीय माध्यमबाट दिने।	गृह मन्त्रालय, नेपाल प्रहरी	आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय, परराष्ट्र मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	विद्युतीय माध्यम लागू भई सूचना प्रवाह भएको हुने।		
४.१.६	लक्षित वित्तीय कारवाही (Targeted Financial Sanction) सम्बन्धी मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने गराउने।	गृह मन्त्रालय, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय,	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	लक्षित वित्तीय कारवाही सम्बन्धी मार्गदर्शन लागू भएको हुने।		
४.१.७	नियमनकारी निकायले लक्षित वित्तीय कारवाही सम्बन्धी छुट्टै विशेष निर्देशन जारी गरी निरीक्षण र सुपरिवेक्षण गर्ने।	नियमनकारी निकाय	गृह मन्त्रालय, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस र तत्पश्चात् नियमित	छुट्टै निर्देशन जारी भई सुपरिवेक्षण प्रतिवेदनमा नयाँ परिच्छेद थप भएको हुने।		

४.१.८	गौरनाफामूलक संस्था वा कम्पनीको आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने द्वितीय लगानी निवारण तथा सुपरिवेक्षणको विषयमा नियमन तथा सुपरिवेक्षणको मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने ।	गृह मन्त्रालय, समाज कल्याण परिषद्, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	समन्वय समिति	२०८१ चैत	नियमन तथा सुपरिवेक्षण मार्गदर्शन लागू भएको हुने ।
-------	---	---	--	--------------	----------	---

रणनीति ४.२. आतङ्ककारी कार्य, आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने द्वितीय लगानी सम्बन्धी कसूरको अनुसन्धान र अभियोजन प्रभावकारी बनाउने ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
४.२.१	अनुसन्धान तथा अभियोजन मार्गदर्शन तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग, नेपाल प्रहरी	अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	अपेक्षित प्रतिफल मार्गदर्शन लागू भएको हुने ।
४.२.२	अपराधका प्रकार, प्रकृति र नयाँ प्रवृत्तिका बारेमा वार्षिक रूपमा अध्ययन गरी प्रतिवेदन वेबसाइटमा प्रकाशन गर्ने ।	नेपाल प्रहरी, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्रको सचिवालय	गृह मन्त्रालय	वार्षिक	वार्षिक रूपमा प्रतिवेदन वेबसाइटमा प्रकाशन भएको हुने ।

रणनीति ४.३. राष्ट्रिय सुरक्षा प्रणाली तथा सार्वजनिक खरिदमा आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी निवारण गर्न नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
४.३.१	राष्ट्रिय सुरक्षा प्रणालीमा आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा हुने वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग, अध्यागमन विभाग, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग, वित्तीय जानकारी इकाई	रक्षा मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय	२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।
४.३.२	सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कार्यमा लक्षित वित्तीय कारबाहीको सूचीमा सूचीकृत व्यक्ति, संस्था वा समूहको असल संलग्नता नहुने वा अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यास बमोजिम हुने व्यवस्था गर्ने।	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय	सम्बद्ध सरकारी निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	वित्तीय कारबाहीमा सूचीकृत व्यक्ति, संस्था वा समूह सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कार्यमा

							आबद्ध नभएको सुनिश्चितता हुने।
४.३.३	निकासी पैठारीमा लक्षित वित्तीय कारबाहीको सूचीमा सूचीकृत व्यक्ति, समूहको संलग्नता नहुने वा सोको लागि अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास बमोजिम हुने व्यवस्था गर्ने।	वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग, भन्सार विभाग	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	वित्तीय कारबाहीको सूचीमा सूचीकृत व्यक्ति संस्था, समूह निकासी पैठारी सम्बन्धी कार्य संलग्न नभएको सुनिश्चितता हुने।	

उद्देश्य नं. ५ सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी पारस्परिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन लगायतका अध्ययनहरूले औल्याएका विषयको सुधारमा समग्र सरकारी प्रयास (Whole of government approach) को अवधारणामा प्रणालीगत सुधार गर्नु।

रणनीति ५.१. कानूनी तथा नीतिगत सुधार गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.१.१	कसूरसँग सम्बन्धित मौजुदा र नयाँ कानूनको अध्ययन गरी सम्बद्ध कसूर थप गर्न नियमित व्यवस्था गर्ने।	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय	नेपाल कानून आयोग	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	तत्काल	नियमित व्यवस्था भएको हुने।
५.१.२	मुलुकको आवश्यकता, मौजुदा कानूनी व्यवस्था र अन्तर्राष्ट्रिय मान्यतामा रहेका विषयहरूको अध्ययन गरी कानूनी सुधारको सिफारिस गर्न सम्बन्धित निकाय र विज्ञ सम्मिलित समिति गठन गर्ने।	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	सम्बन्धित निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस, अघावधिक भए बमोजिम कम्तीमा वार्षिक	समिति गठन भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.१.३	प्रतिवेदन अनुसार कानूनको मस्यौदा गर्ने।	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	सम्बन्धित निकाय		२०८२ साउन र आवश्यकता अनुसार	कानूनको मस्यौदा तयार भएको हुने।
५.१.४	रोक्का, नियन्त्रण र जफत सम्बन्धमा फरक फरक ऐनहरूमा रहेका फरक-फरक कानूनी व्यवस्थालाई खारेज गरी कसूरजन्य सम्पत्ति (रोक्का, जफत र नियन्त्रण) ऐन अनुसार हुने गरी कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने।	गृह मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभाग, सम्बन्धित निकाय		२०८१ पुस	कानूनको मस्यौदा तयार भएको हुने।
५.१.५	पारस्परिक कानूनी सहायता लगायत नेपाली र विदेशी निकायबीच हुने सहयोग आदान-प्रदानका लागि आवश्यक मार्गदर्शन बनाई लागू गर्ने।	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	सम्बद्ध सबै	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	पारस्परिक कानूनी सहायता सम्बन्धी मार्गदर्शन लागू भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.१.६	नेपाली र विदेशी नागरिक वा संस्थाले अन्य देशमा गरेको आर्थिक तथा वित्तीय कारोवारको खाता वा राजस्व अनुपालना सम्बन्धमा सम्बन्धित मुलुकहरूसँग दुईपक्षीय समझदारी कायम गर्ने।	आन्तरिक राजस्व विभाग	अर्थ मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	समझदारी कायम भएको हुने।
५.१.७	राष्ट्रिय आवधिक योजना तथा नीति तर्जुमा गर्दा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी विषय समावेश गर्ने।	राष्ट्रिय योजना आयोग	सम्बद्ध सबै	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	आवधिक योजना तथा नीतिमा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा वित्तीय लगानी

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.१.८	आर्थिक, व्यावसायिक र वित्तीय क्षेत्रको बढ्दो दायरा, व्यावसायिक वातावरणको सबलीकरण, आर्थिक तथा वित्तीय अपराधको प्रकार र प्रवृत्तिमा आएको जटिलता, देवानी र फौजदारी कार्य वा कसूरमा थप स्पष्टता एवम् फरक फरक कानून अन्तर्गत फरक फरक निकायले अपराधको अनुसन्धान गर्ने पद्धतिको प्रभावकारिता सम्बन्धमा अध्ययन गरी	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, अनुसन्धानकारी निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	निवारण सम्बन्धी विषय आवद्ध भएको हुने। समिति गठन भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
	प्रतिवेदन पेस गर्न सरकारी, निजी क्षेत्र र विज्ञ सम्मिलित बहुपक्षीय अध्ययन समिति गठन गर्ने।					
५.१.९	अध्ययन समितिले सुझाव सहितको प्रतिवेदन कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पेस गर्ने ।	अध्ययन समिति	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ता को कार्यालय, अनुसन्धानकारी निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	प्रतिवेदन पेस भएको हुने।

रणनीति ५.२. वास्तविक धनीको पहिचान खुल्नेगरी रजिष्ट्री स्थापना गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.२.१	संस्थापना वा पुँजी खरिद विक्रीको अवस्थामा वास्तविक धनी हुन सक्ने कानूनी व्यक्ति वा कानूनी प्रबन्ध (फर्म समेत) को वास्तविक	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	नियामक समन्वय संयन्त्र, नियमनकारी निकाय, कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालय, वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग, सहकारी विभाग	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ चैत	मापदण्ड लागू भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
	धनी घोषणा वा पहिचान सम्बन्धी मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने।					
५.२.२	वास्तविक धनी सम्बन्धी रजिष्टरीमा सम्बद्ध निकाय र सूचक संस्थालाई पहुँच दिने।	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, सहकारी विभाग, वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग	सम्बन्धित मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	वास्तविक धनी सम्बन्धी रजिष्टरीमा पहुँच दिन सुरु भएको हुने।
५.२.३	वास्तविक धनी सम्बन्धी विद्युतीय रजिष्टरी स्थापना गर्ने।	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	सहकारी विभाग, वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग, सम्बन्धित मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	२०८४ साउन	वास्तविक धनी सम्बन्धी विद्युतीय रजिष्टरी स्थापना भएको हुने।
५.२.४	सबै प्रकारका फर्म, कम्पनी, संस्थाको एकीकृत अभिलेख राख्ने नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, वाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग, सहकारी विभाग	सम्बन्धित मन्त्रालय	२०८६ असार	एकीकृत अभिलेख राख्ने नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।

रणनीति ५.३. जोखिम मूल्याङ्कन नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्यसमीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.३.१	राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन अद्यावधिक गर्ने गराउने।	समन्वय समिति	वित्तीय जानकारी इकाई, सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग, सम्बद्ध निकाय तथा निजी क्षेत्र	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन अद्यावधिक भएको हुने।
५.३.२	राष्ट्रिय जोखिम मूल्याङ्कन अद्यावधिक गर्दा देहायका क्षेत्रको विशेष क्षेत्रगत मूल्याङ्कन गर्ने गराउने।	सम्बद्ध निकाय	सम्बद्ध निकाय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ पुस	राष्ट्रिय जोखिमको मूल्याङ्कन सुरु भएको हुने।
५.३.२.१	कानूनी व्यक्तिको दुरुपयोग तथा वास्तविक धनी					
५.३.२.२	भ्रष्टाचार, राजस्व छली, हुन्डी, मानव तस्करी, सीमापार अपराध, वातावरण सम्बन्धी अपराध लगायत उच्च जोखिममा वर्गीकृत कसूरहरू					
५.३.२.३	नयाँ प्रविधि तथा भर्चुअल सम्पत्ति					
५.३.२.४	बहुमूल्य धातु					

५.३.२.५	घरजग्गा						
५.३.२.६	क्यासिनो						
५.३.२.७	अनौपचारिक क्षेत्र						
५.३.२.८	सहकारी क्षेत्र						
५.३.२.९	गौर नाफामूलक क्षेत्र						
५.३.२.१०	आतङ्ककारी कार्य/आमविनाशका हातहतियार निर्माण वा विस्तारमा वित्तीय लगानी						
५.३.२.११	वित्तीय समावेशिता						
५.३.२.१२	पारस्परिक मूल्याङ्कनले देखाएका अन्य जोखिम।						
५.३.३	जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन समन्वय समितिमा पेश गर्ने।	सम्बन्धित निकाय	सम्बद्ध सबै निकाय तथा क्षेत्र (निजी समेत)	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ पुस	प्रतिवेदन पेश भएको हुने।	
५.३.४	जोखिममा आधारित प्रणाली अवलम्बन गरी सोही अनुसारको स्रोतसाधन व्यवस्थापन गर्ने।	सम्बन्धित निकाय	अर्थ मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सम्बन्धित मन्त्रालय	नियमित	स्रोतसाधन व्यवस्था भएको हुने।	

रणनीति ५.४. सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा विन्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी जटिल र नयाँ प्रवृत्तिका आर्थिक अपराध नियन्त्रणका लागि विशिष्टीकृत क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.४.१	नियमन, विश्लेषण, अनुसन्धान, अभियोजन, न्याय निरूपण, असुल उपर तथा नीतिगत विषयसँग सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जोखिमका आधारमा विशिष्टीकृत कार्यक्रम र कार्ययोजना तयार गरी एकीकृत रूपमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने व्यवस्था मिलाउने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	सम्बद्ध निकाय सबै		२०८१ पुस र तत्पश्चात् नियमित	विशिष्टीकृत कार्यक्रम र कार्ययोजना लागू भएको हुने।
५.४.२	क्षमता अभिवृद्धिका लागि विश्वविद्यालय तथा सम्बद्ध निकाय वा संस्थासँग सहकार्य गर्ने।	शिक्षा, विज्ञान, तथा प्रविधि मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	सम्बद्ध निकाय तथा संस्था	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	सम्बद्ध निकाय वा संस्थासँग समन्वय सुरु भएको हुने।
५.४.३	सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा विन्तीय लगानी निवारणसँग सम्बन्धित विषय विश्वविद्यालय, शैक्षिक संस्था तथा तालिम प्रदायक संस्थाको पाठ्यक्रममा समावेश गर्दै जाने।	शिक्षा, विज्ञान, तथा प्रविधि मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	सम्बद्ध निकाय तथा संस्था	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८३ पुस	पाठ्यक्रममा समावेश हुन सुरु भएको हुने।

५.४.४	निजी क्षेत्रबाट प्रदान हुने क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमको न्यूनतम आधार, स्तर र मान्यता सम्बन्धी मापदण्ड जारी गर्ने।	अभिवृद्धि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियामक समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र, वित्तीय जानकारी इकाई	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	मापदण्ड जारी भएको हुने।
-------	--	--	--	---	--	-----------	-------------------------

रणनीति ५.५. निकायगत र क्षेत्रगत कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागू गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.५.१	प्रचलित कानून र यस रणनीति तथा कार्ययोजना बमोजिमका जिम्मेवारी पालना गर्न गराउन विस्तृत कार्ययोजना एवं वार्षिक कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने।	सम्बन्धित सबै	समन्वय समिति	सम्बन्धित मन्त्रालय	रणनीति पारित भएको मितिले १ महिनाभित्र/नियमित	वार्षिक रूपमा कार्ययोजना कार्यान्वयन भएको हुने।
५.५.२	रणनीति तथा कार्ययोजना, पारस्परिक मूल्याङ्कन, जोखिम मूल्याङ्कन लगायतका अन्य अध्ययन प्रतिवेदन राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड र अभ्यास बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने।	सम्बन्धित सबै	समन्वय समिति	सम्बन्धित मन्त्रालय	नियमित	कार्यक्रम लागू भएको हुने।

५.५.३	जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण तथा अनुसन्धान कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन कार्यबोझ अनुसार सम्बन्धित नियमनकारी निकायले विभाग/महाशाखा/ एकाइ स्थापना गर्ने।	नियमनकारी निकाय	सम्बन्धित मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	२०८२ साउन	विभाग/महाशाखा/ एकाइ स्थापना भएको हुने।
-------	--	-----------------	---------------------	---	-----------	--

रणनीति ५.६. सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण प्रणालीलाई थप सशक्त बनाउन सार्वजनिक निजी साझेदारीमा सूचक संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, गराउने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.६.१	सार्वजनिक निजी साझेदारी (Public Private Partnership) को अवधारणामा ग्राहक पहिचान, अनुगमन र प्रतिवेदनको लागि उच्च पदस्थ व्यक्ति, सूचीकृत व्यक्ति, Criminal Record, Adverse Information लगायत अन्य विषयको एकीकृत डाटाबेस स्थापना गर्ने सम्बन्धी अध्ययन गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	गृह मन्त्रालय, नियामक समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र, वित्तीय जानकारी इकाई		२०८१ पुस	अध्ययन प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.६.२	अध्ययनको सुझाव अनुसार डाटाबेस तयार गरी सञ्चालन गराउन आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	गृह मन्त्रालय, नियामक समन्वय संयन्त्र		२०८२ साउन	नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।
५.६.३	ग्राहक पहिचानसँग सम्बन्धित आधारभूत सूचना जस्तै राष्ट्रिय परिचयपत्र, कानूनी व्यक्ति/ प्रबन्ध लगायतका डाटाबेसमा सूचक संस्थाले ग्राहकद्वारा पेस गरिएको कागजात तथा विवरण प्रमाणित (authenticity verify) गर्नका लागि पहुँच कायम गर्न सक्नेगरी नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	गृह मन्त्रालय, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, सहकारी विभाग, नियामक समन्वय संयन्त्र, सम्बद्ध सबै		२०८२ साउन र तत्पश्चात् नियमित	राष्ट्रिय परिचयपत्रको डाटाबेसमा पहुँच कायम गर्ने नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।
५.६.४	सूचक संस्थाले ग्राहक पहिचान, कारोबार, अनुगमन, नियमनकारी एवं वित्तीय जानकारी इकाईलाई दिने सूचना वा प्रतिवेदन सम्बन्धमा नेपाली वस्तु, सेवा, विज्ञता र सन्दर्भलाई प्राथमिकता दिई बनेका विद्युतीय प्रणाली (Software) अवलम्बन गर्न प्राथमिकता दिने नीतिगत/निर्देशनात्मक व्यवस्था गर्ने।	अर्थ मन्त्रालय, नियमनकारी निकाय	सम्बद्ध निकाय सबै	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०८१ पुस	नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.६.५	सूचक संस्था र पुँजी, कारोबार वा जोखिमको आधारमा जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा रहेका कम्पनी, संस्था वा सार्वजनिक खरिद वा सो बाहेकका दश करोड रुपैयाँभन्दा बढीको ठेक्कापट्टा वा सेवा दिने कम्पनी वा संस्थाको सञ्चालक र उच्च पदाधिकारीले पदभार ग्रहण गर्नुअगाडि वा यथाशक्य छिटो तथा ठेक्कापट्टा वा खरिद आदेश प्राप्त हुनासाथ सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्ककारी कार्यमा वित्तीय लगानी निवारण, संस्थागत सुशासन, सञ्चालक समितिका जिम्मेवारी लगायतका विविध पक्षमा आधारभूत अभिमुखीकरण लिने नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, समन्वय समिति	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, नियमनकारी निकाय		२०८२ साउन	आधारभूत अभिमुखीकरण लिने सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।

रणनीति ५.७. कार्यसम्पादनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सबल सूचना तथा मूल्याङ्कन पद्धति अवलम्बन गर्ने।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समन्वय/कार्य समीक्षा गर्ने निकाय	समयावधि	अपेक्षित प्रतिफल
५.७.१	एक वा एकभन्दा बढी निकायको समन्वय र सहजीकरणमा कार्यहरूका लागि मुख्य कार्यदल गठन गरी काम कारबाही अघि बढाउने।	समन्वय समिति, नियामक समन्वय संयन्त्र, अनुसन्धान समन्वय संयन्त्र, आतङ्कवाद प्रतिरोध संयन्त्र	सम्बद्ध सबै	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नियमित	कार्यदल गठन गरी काम कारबाही अघि बढाएको हुने।
५.७.२	सरकारी लेखापरीक्षण गर्ने सिलसिलामा सम्पत्ति शुद्धीकरण, आतङ्ककारी कार्य तथा आमाविनाशका हातहतियार निर्माण र विस्तारमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी प्रणालीगत प्रभावकारिताको विषय समेत समावेश हुने नीतिगत व्यवस्था गर्ने।	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	सम्बद्ध सबै		नियमित	नीतिगत व्यवस्था भएको हुने।
५.७.३	सम्बद्ध निकायहरूबाट सम्पादन भएका कार्यहरूको एकीकृत तथ्याङ्क सम्बन्धी राष्ट्रिय अभिलेख अद्यावधिक गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	सम्बद्ध सबै	निर्देशक समिति, समन्वय समिति	नियमित	राष्ट्रिय अभिलेख अद्यावधिक भएको हुने।

५.७.४	रणनीति तथा कार्ययोजना, प्रचलित कानून, मान्यता र अभ्यास बमोजिम उच्च जोखिममा आधारित भई प्रभावकारी रूपमा कार्य भए वा नभएको समीक्षा गर्ने र सुझाव वा निर्देशन दिने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	सम्बद्ध सबै	अर्धवार्षिक	समीक्षा भएको, सुझाव वा निर्देशन दिएको हुने।
५.७.५	ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिमको वार्षिक राष्ट्रिय प्रतिवेदन संसद्समक्ष पेश गर्ने।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय, निर्देशक समिति, समन्वय समिति	अर्थ मन्त्रालय	नियमित	वार्षिक प्रतिवेदन संसद्समक्ष पेश भएको हुने।

अनुसूची
सम्बद्ध निकाय तथा क्षेत्रहरू

१. सम्बद्ध सरकारी निकाय

(क) नियमनकारी निकाय:

- (१) संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय,
- (२) नेपाल राष्ट्र बैंक,
- (३) नेपाल धितोपत्र बोर्ड,
- (४) नेपाल बीमा प्राधिकरण,
- (५) सहकारी विभाग,
- (६) आन्तरिक राजस्व विभाग,
- (७) कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय,
- (८) भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभाग,
- (९) नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्,
- (१०) नेपाल नोटरी पब्लिक परिषद्,
- (११) नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्था।

(ख) इन्टेलिजेन्स सम्बन्धी निकाय:

- (१) वित्तीय जानकारी इकाई,
- (२) राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग,
- (३) राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र।

(ग) सम्बद्ध अनुसन्धानकारी निकाय:

- (१) न्याय परिषद्,
- (२) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग,
- (३) राजस्व अनुसन्धान विभाग,
- (४) सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग,
- (५) नेपाल प्रहरी,
- (६) नेपाली सेना,
- (७) वन तथा भू-संरक्षण विभाग र यस सम्बन्धी अनुसन्धान अभियोजन
लगायतको अधिकारक्षेत्र भएका सम्बन्धित सरकारी निकाय,
- (८) राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग,
- (९) औषधी व्यवस्था विभाग,

- (१०) वैदेशिक रोजगार विभाग,
- (११) भन्सार विभाग,
- (१२) नेपाल धितोपत्र बोर्ड,
- (१३) लागुऔषध नियन्त्रण ब्यूरो।

(घ) अन्य सम्बद्ध निकायः

- (१) प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय,
- (२) अर्थ मन्त्रालय,
- (३) गृह मन्त्रालय,
- (४) कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय,
- (५) परराष्ट्र मन्त्रालय,
- (६) रक्षा मन्त्रालय,
- (७) उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय,
- (८) महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय,
- (९) संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय,
- (१०) शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय,
- (११) राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्,
- (१२) राष्ट्रिय योजना आयोग,
- (१३) महालेखा परीक्षकको कार्यालय,
- (१४) महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय,
- (१५) नेपाल कानून आयोग,
- (१६) सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय,
- (१७) सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल,
- (१८) कसूरजन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन विभाग,
- (१९) सर्वोच्च अदालत, फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय,
- (२०) वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग,
- (२१) अद्ययागमन विभाग,
- (२२) समाज कल्याण परिषद्।

२. नियमनकारी निकायको आधारमा सूचक संस्था:

(क) नेपाल राष्ट्र बैंकसम्बद्ध बैंक तथा वित्तीय संस्था:

- (१) वाणिज्य बैंक,
- (२) विकास बैंक,

- (३) वित्त कम्पनी,
 - (४) लघुवित्त कम्पनी,
 - (५) पूर्वाधार बैंक,
 - (६) सहकारी बैंक,
 - (७) मुद्रा विप्रेषक/स्थानान्तरणकर्ता,
 - (८) मुद्रा सटहीकर्ता,
 - (९) भुक्तानी सेवा प्रदायक,
 - (१०) भुक्तानी प्रणाली सञ्चालक,
 - (११) कर्मचारी सञ्चय कोष,
 - (१२) नागरिक लगानी कोष,
 - (१३) सार्वजनिक ऋण तथा धितोपत्रहरू,
 - (१४) हायर पर्चेज,
 - (१५) नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतप्राप्त अन्य संस्था।
- (ख) नेपाल धितोपत्र बोर्डसम्बद्ध संस्था वा व्यवसायी:
- (१) धितोपत्र दलाल व्यवसायी,
 - (२) मर्चेन्ट बैंकर्स,
 - (३) ओटीसी बजार,
 - (४) वस्तु कारोबार दलाल व्यवसायी,
 - (५) लगानी व्यवस्थापक व्यवसायी,
 - (६) नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट इजाजतप्राप्त अन्य संस्था।
- (ग) नेपाल बीमा प्राधिकरणसम्बद्ध निकाय:
- (१) जीवन बीमा कम्पनी,
 - (२) निर्जीवन बीमा कम्पनी,
 - (३) पुनर्विमा कम्पनी,
 - (४) बीमा ब्रोकर,
 - (५) नेपाल बीमा प्राधिकरणबाट इजाजतप्राप्त अन्य संस्था।
- (घ) सहकारी विभागहरूसम्बद्ध संस्था:
- (१) सङ्घीय स्तरबाट नियमन हुने सहकारी संस्था,
 - (२) प्रदेश स्तरबाट नियमन हुने सहकारी संस्था,
 - (३) स्थानीय निकायबाट नियमन हुने सहकारी संस्था,
 - (४) सहकारी संस्थासँग वित्तीय कारोबार गर्ने सहकारी केन्द्रीय सङ्घ।
- (ङ) आन्तरिक राजस्व विभागसम्बद्ध संस्था वा व्यवसायी:

- (१) स्वीकृत अवकाश कोष,
 (२) बहुमूल्य धातु वा वस्तु व्यवसायी।
- (च) **संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयसम्बद्ध व्यवसायी:**
 (१) क्यासिनो वा इन्टरनेट क्यासिनो व्यवसायी।
- (छ) **आफ्नो ग्राहक वा पक्षको तर्फबाट देहायको कार्य गर्दा, सोको तयारी गर्दा वा सोमा संलग्न हुँदाका बखतको नोटरी पब्लिक, लेखापरीक्षक, लेखा व्यवसायी बाहेकका अन्य व्यवसायी वा त्यस्तै प्रकृतिको कार्य गर्ने अन्य व्यवसायी:**
- अ. घरजग्गा खरीद बिक्री,
 आ. ग्राहकको रकम, धितोपत्र वा अन्य सम्पत्तिको व्यवस्थापन,
 इ. बैंक, बचत तथा धितोपत्र सम्बन्धी कार्यको व्यवस्थापन,
 ई. कानूनी व्यक्तिको संस्थापना गर्दा वा सञ्चालन गर्दाका बखत गरिएको योगदान तथा लगानीको व्यवस्थापन,
 उ. कानूनी व्यक्ति वा कानूनी प्रबन्धको सृजना, संस्थापना, दर्ता, लेखा, राजस्व, वित्तीय वा व्यावसायिक राय परामर्श वा सञ्चालन, व्यवस्थापन,
१. **भूमि व्यवस्थापन तथा अभिलेख विभागसम्बद्ध:**
 • घरजग्गा खरीद वा बिक्री व्यवसायी।
२. **कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयसम्बद्ध:**
 • कम्पनी वा ट्रष्ट सेवा प्रदायक।
३. **नेपाल कानून व्यवसायी परिषद्सम्बद्ध:**
 • कानून व्यवसायी।
४. **चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्थासम्बद्ध:**
 • लेखापरीक्षण व्यवसायी, लेखापरीक्षक र लेखा व्यवसायी।
५. **नेपाल नोटरी पब्लिक परिषद्सम्बद्ध:**
 • नोटरी पब्लिक।
६. **ऐनको दफा २ को खण्ड (ढ) को उपखण्ड (४) मा माथि उल्लिखित कार्य गर्ने अन्य व्यवसायी वा पेशाकर्मी।**
- (ज) **अन्य**
 • सवारी साधन बिक्री व्यवसायी वा त्यस्तो साधन खरीद गर्न कर्जा प्रवाह गर्ने व्यवसायी,
 • इन्भेष्टमेन्ट कम्पनी, इक्विटी फण्ड वा यस्तै कार्य गर्ने।

३. नेपाल सरकारले समय समयमा तोकेका अन्य निकाय वा संस्था।

